

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN TO'QIMACHILIK SANOATI INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

Namangan to'qimachilik sanoat insituti
rektori

Q.M. Xoliqov

2024 yil “ ”

Ro'yxatga olindi: № BD-60210400-1.14

2024 yil “ ” avgust

YENGIL SANOAT BUYUMLARINI KONSTRUKSIYALASH VA
MODELLASHTIRISH

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200000	San'at va Gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	210000	San'at
Ta'lim yo'nalishi:	60210400	Dizayn (yengil sanoat dizayni)

Namangan 2024

Fan/modul kodi YSBKM1720		O'quv yili 2024-2025 2025-2026	Semestr 4-5-6-7	Kreditlar 20 (5, 5, 5, 5)
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 5
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Yengil sanoat buyumlarini konstruksiyalash va modellashtirish	300	300	600
2	I.Fanning mazmuni: Fanni o'qitishdan maqsad – Talabalarga fanni o'zlashlashtirish jarayonida erkaklar, ayollar va bolalar kiyimlarini konstruksiyalash kattalar va bolalar gavda turlarini e'tiborga olish, ommaviy buyum ishlab chiqarishda kiyimlarni bosqichma bosqich tayyorlanish jarayonlari, erkin turish qo'shimchalari, gavdadan o'lchovlar olish, erkaklar, ayollar va bolalar kiyimlarini konstruksiyalash, gavalarga moslab fason tanlash, asosiy buyum andozalarini ishlab chiqarish, tayyorlangan chizma va andozalarni tahlil qila bilish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. Fanning vazifasi - Talabalarni nazariy va amaliy bilimlarini oshirishda, turli siluetdagi kiyimlari tashqi shaklining tahlili natijasida zamonaviy moda yo'nalishidagi liboslar modeli konstruksiyalarini ishlab chiqish, har xil shakl va hajmli murakkab bichimdagi kiyimlar modeli konstruksiyasini ishlab chiqish, model konstruksiyalarini ishlab chiqishda zamonaviy progressiv konstruksiyalash usullaridan foydalanish, konstruktiv nuqsonlarni bartaraf qilish orqali sifatli tikuvchilik buyumlarini yaratish ko'nikmalarini shakllantirish. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Ko'plab tikiladigan kiyimlarni ishlab chiqarish xususiyatlari. Kirish. Kiyim to'g'risida asosiy tushunchalar va kiyim tashqi shakl, sifat ko'rsatkichlari va kiyimga qo'yiladigan talablar. Bazis tori tushunchasi, yosh — jinsiy va to'lalilik guruhlar, hisoblash — grafikli konstruksiyalash, umumiy hajmiy shaklini va konstruktiv tuzilishini o'rganish. 2-mavzu. Kiyim funksiyasi. Zamonaviy kiyim assortimenti va tavsifi. Mahsulot klassifikatorida tikuv buyumlarining tasnifi va kodlanishi.			

Kiyim funksiyalari, kiyimning vazifalari, kiyimga qo'yiladigon talablar. Zamonaviy kiyim assortimenti va bichimlari, Mahsulotni klassifikatorini o'rgnish.

3-mavzu. Katta yoshli aholi va yosh bolalar tanasini tasniflaydigan razmer tipologiyasi va razmer standartlari.

Odamning tanasini harakatlaydigan organlari. Odam tanasining murakkab shakliga mos kiyim loyihalash uni tavsiflaydigan a'zolarining anatomik tuzilishi hamda tashqi shakliga xos xususiyatlari, aholining tanasiga xos bo'lgan o'zgaruvchanlik qonuniyatlari va razmerlar standartlari tuzilishi to'g'risidagi ma'lumotlarda asoslangan.

4-mavzu. Kiyim shakli o'lchamlari va konstruksiyasining xususiyatlari.

Kiyim shaklini hosil qilish vositalari. Kiyim detallarining konstruksiyasini tuzishda qo'llanadigan barcha uslublar dastlabki ma'lumotlarga bog'liq holda ikki yirik sinfga bo'linadi: birinchi sinfni tashkil etuvchi uslublar tipaviy qomatlar o'lchamlarida, qo'shimchalarda, detallarning tipaviy bolinishlari va ularning shakllanish usullarida detallarga oid konstruktiv nuqtalarning taqribiy joylanishini aniqlashga yordam beradi. Konstruksiyani sinflarga bo'linishi.

5-mavzu. Kiyim konstruksiyalash usullari. Ularning umumiy tavsifi va tasnifi.

Birinchi, ikkinchi, uchinchi to'rtinchi va beshinchi bosqichlar, ommaviy, model, modellashtirish, raqobatbardoshlik.

6-mavzu. Kiyim detallarining dastlabki chizmasini tuzish.

Kiyim detallarini dastlabki ishlov berishdan baza to'rini qurishda ayollar ko'ylagini chizmasini tuzish.

7-mavzu. Old va orqa bo'laklar asosiy konstruksiyasining chizmasini qurish.

O'lcham kattaliklari bo'yicha ayollar ko'ylak baza to'rini old va orqa bo'laklarini konstruksiyasini qurish va hisoblash.

8-mavzu. Bazaviy asoslar konstruksiyalash usullarini va konstruksiyalar xarakteristikasi.

Model konstruksiyasi, modellashtirish, kiyim turlari, o'tqazma yengli, baza asosi, o'lcham, kiyim detallari, yangi model, konstruksiya asos, murakkabi, vitachka yo'nalishini.

9-mavzu. Belda turuvchi kiyimlarning bazaviy asos konstruksiyasini qurish.

Belga oid kiyimlar, assortiment, ayollar yubkasi, to'g'ri siluetli, klassik uslub, bazali asos, model konstruksiyasi, shim, yelkali kiyimlar, tayanch sirt, konstruktiv yechimlari, vitochka, majmui, bo'rtiq joylar, tana tuzilishi, figura, yon vitochka, kenglik, bel chizig'i, kesishgan nuqta, orqa vitochka, old vitochka. (belga oid kiyimlar assortimenti va zamonaviy modellari).

10-mavzu. Ayollar yengil kiyimlarning bazaviy asos konstruksiyasini qurish. O'tqazma va yaxlit yeng konstruksiyasining xususiyatlari va konstruksiyalash usullari.

Ayollar yengil kiyimlarini bazaviy asosini qurgan holda o'tqazma yeng holda modellashtirish va yaxlit yeng konstruksiyasiyalash.

11-mavzu. Reglan yeng konstruksiyasining xususiyatlari va konstruksiyalash usullari.

Reglan bichimli buyumlar yelka sathida yumshoqligi va ravonligi bilan ajralib turishi. Reglan bichimi yeng tana detallari bilan ulangan joyi va chizig'ining shakliga bog'liq holda farqlanishi. Tipovoy reglan, nol reglan, yarim reglan bichimidagi yenglarni konstruksiyalashni o'rganish.

12-mavzu. Turli yoqalar konstruksiyasining xususiyatlari va konstruksiyalash usullari. Turli shakl va modeldagi yoqalarni konstruksiyalash

Kiyimning tashqi ko'rinishi, yoqa shakli, ko'tarmali yoqalar, o'tkazma yoqa, yaxlit bichilgan yoqa, bo'yinga yopishib turadigan yoqa, bo'yinga nisbattan erkin turadigan yoqa, yopiq taqilmali yoqa, ochiq taqilmali yoqa, tik yoqalar, qaytarma yoqalar, qaytarmali tik yoqalar, adip, 3) yassi yoqa, fantazi yoqalar, yoqa o'mizi.

13-mavzu. Bazaviy konstruksiya shaklini o'zgartirib konstruktiv modellash usullari.

Model konstruksiyasi, modellashtirish, kiyim turlari, o'tqazma yengli, baza asosi, o'lcham, kiyim detallari, yangi model, konstruksiya asos, murakkabi, vitachka yo'nalishini.

14-mavzu. Yeng bichimini o'zgartirib konstruktiv modellash usullari.

Ayollar ko'ylagini baza to'rini qurgan holda yeng bichimini o'gartirib konstruktiv modellashtirish.

15-mavzu. Murakkab shakildagi ayollar ko'ylagini modellashtirish. Detallarni konus va parallel kengaytirish, turli shakldagi yubkalarni modellashtirish.

Murakkab shakldagi ayollar ko'ylagini modellashtirishda detallarni parallel va konussimon kengaytirilgan holda modellashtirish.

16-mavzu. Chaqaloqlar kiyimlarini konstruksiyasini qurish va modellashtirish.

Chaqaloqlar gavda o'lchamlari. Chaqaloqlar kiyim turlari va assortimentlari tahlili. Tanlangan kiyim konstruksiyasini qurish va modellashtirish.

17-mavzu. Bog'cha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagi baza asos konstruksiyasi (AK)ni qurish va modellashtirish.

Bog'cha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagi asos konstruksiyasi (AK) ni qurish uchun kerakli gavda o'lchamlari. O'lchovlarni olish va hisoblash. Chizmaning asosiy baza to'rini qurish. Orqa tomonning chizmasini qurish Old tomonning qurilish chizmasi. Yengning konstruktiv chizmasi. Yoqa chizmasini qurish

18-mavzu. Maktab yoshidagi bolalar liboslari assortimentlari. Tanlangan kiyim asos konstruksiyasi (AK)ni qurish va modellashtirish.

Maktabgacha yoshidagi qiz bolalar liboslari tahlili. Tanlangan kiyim assortimentini loyihalash uchun dastlabki ma'lumotlar. Kiyim basis to'rini qurish. Ort bo'lak konstruktiv chizmasini qurish. Old bo'lak konstruktiv chizmasini qurish. Yeng konstruktiv chizmasini qurish. Yoqa konstruktiv chizmasini qurish.

19-mavzu. Maktab yoshdagi o'g'il bolalar va qizbolalar belli kiyimlari baza asos konstruksiyasi (AK)ni qurish va modellashtirish.

O'g'il bolalar shimi andozasini qurish uchun gavdadan kerakli o'lchamlar olish va hisoblash. Shim old bo'lak konstruktiv chizmasini qurish. Shim ort bo'lak konstruktiv chizmasini qurish. Qiz bolalar yubkasi asos konstruksiyasi (AK)ni qurish va modellashtirish.

20-mavzu. Bog'cha va maktab yoshdagi qizbolalar mavsumiy ustki kiyim assortimentlari tahlili asosida baza asos konstruksiyasi (AK)ni qurish va modellashtirish.**

Ishlab chiqarish korxonalaridagi mavjud mavsumiy ustki kiyim assortimentlar tahlili. Bog'cha yoshdagi qizbolalar mavsumiy ustki kiyim asos konstruksiyasi (AK)ni qurish va modellashtirish.

21-mavzu. Bog'cha va maktab yoshdagi o'g'il bolalar uchun mavsumiy ustki kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.**

Ishlab chiqarish korxonalaridagi mavjud mavsumiy ustki kiyim assortimentlar tahlili. Bog'cha yoshdagi o'g'ilbolalar mavsumiy ustki kiyim asos konstruksiyasi (AK)ni qurish va modellashtirish.

22-mavzu. Maktab yoshdagi qiz bolalar va o'g'il bolalar uchun maktab formasi baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.**

Qiz va o'g'il bolalar uchun maktab formalari tahlili. O'smir yoshdagi qizlar, o'g'il bolalar kiyim baza konstruksiyasini qurish uchun kerakli o'lchamlar olish va hisoblash. Chizmaning asosiy baza to'rini qurish. Ort bo'lak chizmasini qurish. Old bo'lak chizmaini qurish. Yengning konstruktiv chizmasi. Yoqa konstruktiv chizmasi.

23-mavzu. O'smir yoshdagi qizbolalar ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.

O'smir yoshdagi qizlar uchun kiyim asos konstruksiyasini qurish uchun o'lchamlar olish va hisoblash. Konstruktiv qo'shimchalar. Baza asos konstruksiyani qurish va modellashtirish.

24-mavzu. O'smir yoshdagi qiz bolalar uchun ustki kiyim baza asos konstruksiyasini qurish.**

Chizmaning asosiy baza to'rini qurish. Ort bo'lak chizmasini qurish. Old bo'lak chizmasini qurish. Yengning konstruktiv chizmasi. Yoqa konstruktiv chizmasi. Baza to'ri asosida kiyimni modellashtirish.

25-mavzu. O'smir yoshdagi o'g'il bolalar uchun ustki kiyim asos konstruksiyasi (AK)ni qurish va modellashtirish.**

Chizmaning asosiy baza to'rini qurish. Ort bo'lak chizmasini qurish. Old bo'lak chizmasini qurish. Yengning konstruktiv chizmasi. Yoqa konstruktiv chizmasi. Baza to'ri asosida kiyimni modellashtirish.

26-mavzu. Trikotaj tikuv buyumlari baza asos konstruksiyasi (AK) ni qurish va modellashtirish.

Trikotaj yengil kiyimlar assortimentlari tahlili. Konstruktiv metodika turlari. Ayollar, erkaklar, bolalalar sport uslubidagi yengil kiyimlarini konstruksiyalash.

27-mavzu. Ustki kiyimlar uchun mo'ljallangan trikotaj to'qimasidan ayollar kiyimlarini konstruksiyalash va modellashtirish.

Trikotaj to'qimasidan ustki kiyimlarni konstruksiyalash uchun belgilangan talablar. Ustki kiyimda qo'llaniladigan qo'shimchalar tavsifi. Konstruksiyalash hususiyati.

28-mavzu. Erkaklar sarochkasi baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish

Erkaklar sarochkasi turlari tavsifi. Konstruktiv metodika turlari. Sarochka uchun gavdadan olinadigan kerakli o'lchamlar. Sarochka model eskizi bo'yicha old va ort bo'lak, yeng asos konstruksiyasi baza to'rini hisoblash va qurish.

29-mavzu. Erkaklar shimi baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish

Erkaklar shimini konstruksiyasini qurishda bir necha turdagi shimlarni turlari tavsifi. Shim uchun kerakli o'lchamlar. Shim model eskizi bo'yicha baza to'rini hisoblash va qurish.

30-mavzu. Ayollar pidjagi asos konstruksiyasini (AK) hisoblash va qurish.**

Ayollar pidjagi turlari tavsifi. Bir bortli, ikki bortli pidjak turlari. Konstruktiv metodika turlari. Ayollar pidjagi asos konstruksiyasi (AK) chizmasini qurish uchun gavdadan olinadigan o'lchamlar jadvali. O'lcham qiymatlari asosida tipaviy figura uchun ayollar pidjagi bazali konstruksiyasini hisoblash va qurish.

31-mavzu. Ayollar pidjagi mayda detallari konstruksiyasini hisoblash va qurish.

Kiyim konstruksiyasining moda yo'nalishiga mosligi. Bort, qopqoqli, listochkali kabi cho'ntak turlarini hisoblash, dastlabki loyihalash ishlarini amalga oshirish. Ayollar pidjagi yoqa turlari tavsifi. Yoqa uchun kerakli o'lchamlar. Dastlabki loyihalash jarayonlari. Yeng turlariga tavsif. Bir chokli, ikki chokli yenglarni loyihalash uchun dastlabki ma'lumotlar.

32-mavzu. Ayollar pidjagi asos konstruksiyasidan andaza tayyorlash. Andazani gazlama yuzasiga joylash va yuzasini hisoblash.

Ayollar pidjagining baza konstruksiyasidan andaza tayyorlash. Andaza tayyorlashning texnik shartlari. Asos gazlamaga andozaga joylashtirishda tanda va arqoq iplar hisobi. Pidjag andaza yuzasini hisoblash va gazlamaga joylashtirish.

33-mavzu. Erkaklar kostyum shimi baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish

Erkaklar kostyum shimini konstruksiyasini qurishda bir necha turdagi kostyum shimlarni turlari tavsifi. Kostyum shim uchun kerakli o'lchamlar. Kostyum shim model eskizi bo'yicha baza to'rini hisoblash va qurish.

34-Mavzu. Erkaklar pidjagi asos konstruksiyasini (AK) hisoblash va qurish.

Erkaklar pidjagi turlari tavsifi. Bir bortli, ikki bortli pidjag turlari. Konstruktiv metodika turlari. Erkaklar pidjagi asos konstruksiyasi (AK) chizmasini qurish uchun gavdadan olinadigan o'lchamlar jadvali. O'lcham qiymatlari asosida tipaviy figura uchun erkaklar pidjagi bazali konstruksiyasini hisoblash va qurish.

35-Mavzu. Erkaklar pidjagi mayda detallari konstruktsiyasini hisoblash va qurish.**

Kiyim konstruktsiyasining moda yo'nalishiga mosligi bo'yicha laskanlar, bortlar; erkaklar pidjagidagi qopqoqli, listochkali kabi cho'ntak turlarini hisoblash, dastlabki loyihalash ishlarini amalga oshirish. Erkaklar pidjagi yoqa turlari tavsifi. Yoqa uchun kerakli o'lchamlar. Dastlabki loyihalash jarayonlari. Yeng turlariga tavsif. Bir chokli, ikki chokli yenglarni loyihalash uchun dastlabki ma'lumotlar. Gavdadan olinadigan kerakli o'lchamlar.

36-Mavzu. Erkaklar pidjagi asos konstruktsiyasidan andaza tayyorlash. Andazani gazlama yuzasiga joylash va yuzasini hisoblash.

Erkaklar pidjagining baza konstruktsiyasidan andaza tayyorlash. Andaza tayyorlashning texnik shartlari. Asos gazlamaga andazaga joylashtirishda tanda va arqoq iplar hisobi. Pidjak andaza yuzasini hisoblash.

37-Mavzu. Ayollar kurtkasi model eskizi bo'yicha asos konstruktsiyasi (AK) hisoblash va qurish.**

Ayollar qishki mavsumdagi kurtkasi turlari tavsifi. Konstruktiv metodika turlari. Kurtka uchun gavdadan olinadigan kerakli o'lchamlar. Tanlangan kurtka model eskizi bo'yicha old va ort bo'lak asos konstruktsiyasi baza to'rini hisoblash va qurish.

38- Mavzu. Ayollar kurtkasi model eskizi bo'yicha mayda detallari konstruktsiyasini hisoblash va qurish.

Ayollar qishki kurtkasi model eskizi bo'yicha yeng, yoqa, manjet, kapyushon detallari model konstruktsiyasini hisoblash va qurish.

40-Mavzu. Ayollar kurtkasi model eskizi bo'yicha modellashtirish.

Modellashtirish xususiyatlari. Ayollar qishki mavsumdagi kurtka asos konstruktsiyasini modellashtirish orqali yangi dizayndagi kurtka na'munasini tayyorlash.

41-Mavzu. Ayollar kurtkasi model eskizi bo'yicha andazasini tayyorlash va gazlama yuzasini hisoblash.

Ayollar qishki kurtkasining baza konstruktsiyasidan andaza tayyorlash. Andaza tayyorlashning texnik shartlari. Asos gazlamaga andozaga joylashtirishda tanda va arqoq iplar hisobi. Ayollar qishki kurtkasi andaza yuzasini hisoblash.

42-Mavzu. Erkaklar kurtkasi model eskizi bo'yicha asos konstruktsiyasi (AK) hisoblash va qurish.**

Erkaklar qishki mavsumdagi kurtkasi turlari tavsifi. Konstruktiv metodika turlari. Kurtka uchun gavdadan olinadigan kerakli o'lchamlar. Tanlangan kurtka model eskizi bo'yicha old va ort bo'lak asos konstruktsiyasi baza to'rini hisoblash va qurish.

43-Mavzu. Erkaklar kurtkasi model eskizi bo'yicha asos konstruktsiya (AK) dan modellashtirish.*

Modellashtirish xususiyatlari. Erkaklar qishki mavsumdagi kurtka asos konstruktsiyasini modellashtirish. Cho'ntak, yoqa turlari bo'yicha yangi dizayndagi kurtka namunasini tayyorlash.

44-Mavzu. Erkaklar kurtkasi model eskizi bo'yicha andazasini tayyorlash va gazlama yuzasini hisoblash.

Erkaklar kurtkasi baza konstruktsiyasidan andaza tayyorlash. Andoza tayyorlashning texnik shartlari. Asos gazlamaga andozaga joylashtirishda tanda va arqoq iplar hisobi. Erkaklar kurtkasi andaza yuzasini hisoblash.

45-Mavzu. Ayollar mavsumiy paltosi model eskizi bo'yicha asos konstruktsiyasi (AK) hisoblash va qurish.

Ayollar mavsumiy paltosi turlari tavsifi. Konstruktiv metodika turlari. Ayollar mavsumiy paltosi loyihalash uchun gavdadan olinadigan kerakli o'lchamlar. Tanlangan palto model eskizi bo'yicha old va ort bo'lak asos konstruktsiyasi baza to'rini hisoblash va qurish.

46-Mavzu. Ayollar mavsumiy paltosi asos konstruktsiyasi (AK) ni modellashtirish.

Modellashtirish hususiyatlari. Ayollar mavsumiy paltosi asos konstruktsiyasini modellashtirish. Cho'ntak, yoqa turlari bo'yicha modellashtirish. Vitochkalar, relef qirqimlarni loyihalash. Yangi dizayndagi kurtka namunasini tayyorlash.

47-Mavzu. Erkaklar mavsumiy paltosi asos konstruktsiyasi (AK) hisoblash va qurish.*

Erkaklar mavsumiy paltosi turlari tavsifi. Konstruktiv metodika turlari. Erkaklar mavsumiy paltosi loyihalash uchun gavdadan olinadigan kerakli o'lchamlar. Tanlangan palto model eskizi bo'yicha old va ort bo'lak asos konstruktsiyasi baza to'rini hisoblash va qurish.

48-Mavzu. Erkaklar mavsumiy paltosi asos konstruktsiya (AK) dan modellashtirish.

Modellashtirish hususiyatlari. Erkaklar mavsumiy paltosi asos konstruktsiyasini modellashtirish. Cho'ntak, yoqa turlari bo'yicha modellashtirish. Vitochkalar, relef qirqimlarni loyihalash. Yangi dizayndagi kurtka na'munasini tayyorlash.

49-Mavzu. Maxsus kiyim turlari, assortimentlari va klassifikatsiyasi.

Turli sohadagi maxsus ish kiyimlari turlari klassifikatsiyasi hamda ularga tavsif. Kiyim paketlarini hususiyatlari, kiyimlarini qo'llanish sharoiti, maxsus ish kiyimlarini ishlab chiqarishda sifatini baholash. Maxsus kiyimga qo'yiladigan talablar.

50-Mavzu. Elektr ta'minot ishchi xodimlari maxsus kiyimi asos konstruktsiyasi (AK) qurish va modellashtirish.*

Elektr ta'minot ishchi xodimlari maxsus kiyimi uchun model eskiz tanlash va asoslash. Maxsus kiyimni loyihalash uchun kerakli o'lchamlar. Cho'ntak, yoqa kabi mayda detallarni loyihalash. Asos konstruktsiyani modellashtirish.

51-Mavzu. Santexnik sohasidagi xodim kiyimini baza asos konstruktsiyasini qurish va modellashtirish.**

Santexnik soha hodimlari maxsus kiyimi uchun model eskiz tanlash va asoslash. Maxsus kiyimni loyihalash uchun kerakli o'lchamlar. Cho'ntak, yoqa kabi mayda detallarni loyihalash. Asos konstruktsiyani modellashtirish.

51-Mavzu. Qurilish va shifokor sohasidagi ishchi xodim kiyimini baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.

Qurilish sohasidagi ishchi hodimlari maxsus kiyimi uchun model eskiz tanlash va asoslash. Maxsus kiyimni loyihalash uchun kerakli o'lchamlar. Cho'ntak, yoqa kabi mayda detallarni loyihalash. Asos konstruksiyani modellashtirish.

52-Mavzu. Mo'ynali kiyimlarni asos konstruksiya (AK) dan modellashtirish.*

Mo'ynali kiyim turlari. Konstruktiv metodika turlari. Mo'ynali kiyimlar ishlab chiqarishdagi texnik shartlar. Gavdadan kerakli o'lchamlar. Qo'shimchalar, turlari va ulardan foydalanish. Old hamda ort bo'lak asos konstruksiyasi. Mayda detallar konstruksiyasi. Mo'ynali kiyimlarni asos konstruksiyadan modellashtirish.

53-Mavzu. Kiyim detallari andazalarini ishlab chiqarishdagi texnik shartlar. (asosiy andazalar, astar detallari va kontrol detallar andazalari). Chizmalar asosida andazalar xosil qilish.

Kiyim detallari andazalarining chizmasi konstruksiyaning model xususiyatlari. Konstruktorlik hujjatlari. Andazalarni rasmiylashtirishga qo'yiladigan talablar. Andazalar chizmalarini tayyorlash asoslari.

54-Mavzu. Bichiq detallarni tayyorlash. Andazalar spesifikasiyasi (ishchi, hosila, yordamchi andazalar vazifasi).

Andazalarni rasmiylashtirishga qo'yiladigan talablar. Andazalar chizmalarini tayyorlash asoslari. Andazalar spesifikasiyasi ishchi, hosila, yordamchi andazalar vazifasi.

*Izox: ** Indian Institute of Technology Delhi (IITD)*

**Saodat sanoat servis, "Ideal textile Orzu", "Nazman" Masulyati cheklangan jamiyat korxonalari tavsiyasi asosida olingan.*

Ma'ruza mashg'ulotlar multimediya qurilmalari bilan jixozlangan auditotiyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotda faolva interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar, qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

III. Laboratoriya mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Laboratoriya mashg'ulotlar uchun quydagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Kiyim to'g'risida asosiy tushunchalar va kiyim turlari. Kiyim funksiyasi va kiyim assortimenti va tavsifi.
2. Kiyim tashqi shakli kiyimga qo'yiladigan talablar.
3. Odam qomatlarini o'lchash. Antropometrik nuqtalar.
4. Katta yoshli aholi va kichik yoshdagi bolalar o'lcham kattaliklarini aniqlash.
5. O'lcham kattaliklari bo'yicha ayollar yubkasini konstruksiyasini qurush va modelashtirish.
6. O'lcham kattaliklari bo'yicha ayollar shimini konstruksiyasini qurush va modelashtirish
7. O'lcham kattaliklari bo'yicha erkaklar shim baza to'rini konstruksiyasini hisob formula asosida chizish.

8. O'lcham kattaliklari bo'yicha ayollar bluzkasini baza to'rini, konstruksiya hisob formula asosida chizish.
9. O'lcham kattaliklari bo'yicha erkaklar sorochkasi konstruksiyasini chizish.
10. O'lcham kattaliklari bo'yicha ayollar ko'ylak baza to'rini konstruksiyasini hisob formula asosida chizish.
11. O'lcham kattaliklari bo'yicha ayollar ko'ylak konstruksiyasi asosida modelashtirish.
12. O'lcham kattaliklari bo'yicha ayollar ko'ylak yeng konstruksiyasini chizish va madellashtirish.
13. O'lcham kattaliklari bo'yicha maktab yoshidagi qiz bolalar ko'ylak va nimcha konstruksiyasini chizish.
14. O'lcham kattaliklari bo'yicha maktab yoshidagi qiz bolalar kurtkasini konstruksiyasini chizish.
15. O'lcham kattaliklari bo'yicha maktab yoshidagi o'g'il bolalar kombinzonini konstruksiyasini chizish.
16. Kundalik buyumlar konstruksiyasini qurish.
17. Chaqaloqlar yaxtag, shalvar va shapka baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.
18. Bog'cha yoshidagi qizbolalar uchun ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.*
19. Bog'cha yoshdagi o'g'il bolalar uchun ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.*
20. Maktab yoshdagi qiz bolalar uchun ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.*
21. Maktab yoshdagi o'gil bolalar va qizbolalar uchun shim baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.
22. Bog'cha va maktab yoshdagi qizaloqlar uchun mavsumiy ustki kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.*
23. Bog'cha va maktab yoshdagi qizaloqlar uchun kurtka baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.*
24. Bog'cha va maktab yoshdagi o'g'il bolalar uchun kurtka baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.*
25. Bog'cha yoshdagi o'g'il va qiz bolalar kombinzonni baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.*
26. Maktab yoshidagi qiz bolalar uchun forma baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.*
28. Maktab yoshidagi o'g'il bolalar uchun forma baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.
29. O'smir yoshidagi qiz bolalar uchun ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.*
30. O'smir yoshidagi qiz bolalar uchun ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modelashtirish.*

31. O'smir yoshidagi qiz bolalar uchun ustki kiyim konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
32. O'smir yoshidagi o'g'il bolalar uchun ustki kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
33. Ayollar tungi liboslari baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
34. Ayollar oqshom liboslari va korsetlar baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
35. Trikotash buyumlarini baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
36. Ayollar trikotaj ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
37. Bolalar trikotaj kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
38. Erkaklar polo ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
39. Erkaklar nimchasini baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
40. Ayollar pidjagi old va ort bo'lak baza to'rini hisoblash va chizish
41. Ayollar pidjagi cho'ntagini chizish va hisoblash.
42. Ayollar pidjagi yoqasini chizish va hisoblash.
43. Ayollar pidjagini andazasi asosida gazlamani bichish.
44. Erkaklar pidjagi old va ort bo'lak baza to'rini hisoblash va chizish**
45. Erkaklar pidjagi cho'ntagini chizish va hisoblash.
46. Erkaklar pidjagi yoqasini chizish va hisoblash.
47. Erkaklar pidjagi yengini chizish va hisoblash.
48. Erkaklar pidjagini andazasini tayyorlash, andazani gazlama yuzasiga joylash va andaza yuzasini hisoblash.
49. Erkaklar pidjagini andazasi asosida gazlamani bichish.
50. Ayollar qishki kurtkasi model eskizi bo'yicha old va ort bo'lak baza to'rini hisoblash va chizish.
51. Ayollar qishki kurtkasi model eskizi bo'yicha yeng, yoqasini model konstruksiyasini chizish va hisoblash.
52. Ayollar qishki kurtkasi model eskizi bo'yicha modellashtirish.
53. Ayollar qishki kurtkasi model eskizi bo'yicha andazasini tayyorlash va gazlama yuzasini hisoblash kurtka asosidan modellashtirish.
54. Erkaklar qishki kurtkasi model eskizi bo'yicha old va ort bo'lak baza to'rini hisoblash va chizish.
55. Erkaklar qishki kurtkasi model eskizi bo'yicha yeng, yoqasini model konstruksiyasini chizish va hisoblash.
56. Erkaklar qishki kurtkasi model eskizi bo'yicha modellashtirish.
57. Erkaklar qishki kurtkasi model eskizi bo'yicha andazasini tayyorlash va gazlama yuzasini hisoblash.
58. Ayollar mavsumiy paltosi model eskizi bo'yicha old va ort bo'lak baza to'rini hisoblash va chizish.
59. Ayollar mavsumiy paltosi model eskizi bo'yicha yeng, yoqasini model konstruksiyasini chizish va hisoblash va modellashtirish.
60. Ayollar mavsumiy paltosi model eskizi bo'yicha modellashtirish.

61. Ayollar mavsumiy paltosi model eskizi bo'yicha andazasini tayyorlash va gazlama yuzasini hisoblash.
62. Erkaklar mavsumiy paltosi model eskizi bo'yicha old va ort bo'lak baza to'rini hisoblash va chizish va modellashtirish.*
63. Erkaklar mavsumiy paltosi model eskizi bo'yicha yeng, yoqasini model konstruksiyasini chizish va hisoblash.*
64. Erkaklar mavsumiy paltosi model eskizi bo'yicha modellashtirish.
65. Erkaklar mavsumiy paltosi model eskizi bo'yicha andazasini tayyorlash gazlama yuzasini hisoblash.
66. Elektr ta'minot ishchi hodimlari maxsus kiyimini baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
67. Santexnik soha hodim kiyimini baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
68. Qurilish va shifokorlar soha ishchi hodim kiyimini baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
69. Shifokor soha hodim kiyimini baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
70. Mo'ynali kiyimlar baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.**
71. Mo'ynali bosh kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
72. Kiyim detallarini andazalarini ishlab chiqarish.
73. Gazlamani andaza yuzasiga joylashtirish. Gazlama yuzasini hisoblash usullari.
74. Andazalar gradatsiyalash (ko'paytirish).

*Izox: ** Indian Institute of Technology Delhi (IITD)*

**Saodat sanoat servis, "Ideal textile Orzu", "Nazman" Masulyati cheklangan jamiyat korxonalari tavsiyasi asosida olingan.*

Laboratoriya mashg'ulotlar tikuv jihozlari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhni kichik guruhlariga bo'lgan holda o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar talabalarning tasvirlash qobiliyatini hisobga olgan holda individual yondashib o'tlishi, pedagogik va axborot texnologiyalar, master klass metodlarini qo'llab dars o'tishi maqsadga muvofiq.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil mashg'ulotlar

1. Kiyim shakli o'lchamlari va konstruksiyasining xususiyatlari.
2. Kiyim konstruksiyalash usullari. Ularning umumiy tavsifi va tasnifi.
3. Kiyim detallarining dastlabki chizmasini tuzish.
5. Old va orqa bo'laklar asosiy konstruksiyasining chizmasini qurish.
6. Bazaviy asoslar konstruksiyalash usullarini va konstruksiyalar xarakteristikasi.
7. EMKO xususiyatlari.
8. O'tqazma yeng konstruksiyasining xususiyatlari va konstruksiyalash usullari.
9. Turli yoqalar konstruksiyasining xususiyatlari va konstruksiyalash usullari.
10. Kiyim konstruktiv modellashtirishning umumiy prinsiplari.
11. Bazaviy konstruksiya shaklini o'zgartirib konstruktiv modellashtirish usullari.
12. Turli shakl va modeldagi yoqalarni konstruksiyalash.

13. Yeng bichimini o'zgartirib konstruktiv modellash usullari.
14. Ayollar astarli jaketi asos konstruksiyasini hisoblash va chizish.
15. Ayollar jaketi uchun bir va ikki chokli yenglar konstruksiyasini hisoblash va chizish.
16. Ayollar jaketini modellashtirish.
17. Ayollar jaketini asosiy va hosila andozalarini tayyorlash.
18. Ayollar bahorgi-kuzgi paltosi konstruksiyasini hisoblash va qurish.
19. Ayollar bahorgi-kuzgi paltosi konstruksiyasini hisoblash va qurish.
20. Ayollar paltosining asosiy va hosila andozalarini tayyorlash.
21. Milliy uslubdan foydalanib zamoviy libos yaratish.
22. Milliy atlaslarimizdan foydalanib libos loyhasini ishlab chiqish.
23. Bog'cha yoshidagi qizbolalar uchun ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
24. Bog'cha yoshidagi qizbolalar uchun ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
25. Maktab yoshdagi qizbolalar uchun ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
26. Maktab yoshdagi o'gil bolalar va qizbolalar uchun shim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
27. Bog'cha va maktab yoshdagi qizaloqlar uchun mavsumiy ustki kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
28. Bog'cha va maktab yoshdagi o'g'il bolalar uchun mavsumiy ustki kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
29. Bog'cha va maktab yoshdagi qizaloqlar uchun kurtka baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
30. Bog'cha va maktab yoshdagi o'g'il bolalar uchun kurtka baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
31. Bog'cha va maktab yoshdagi o'g'il bolalar uchun kurtka baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
32. Ayollar tungi liboslari baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
33. Ayollar oqshom liboslari va korsetlar baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
34. Trikotash buyumlarini baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
35. Ayollar trikotaj ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
36. Bolalar trikotaj kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
37. Bolalar trikotaj kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
38. Erkaklar polo ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
39. Erkaklar nimchasini baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
40. Turli materiallardan (mo'yna, charm, plenka) kiyimlarni konstruksiyalash.
41. Trikotaj polotnosidan kiyimlarni konstruksiyalash.
42. Ayollar pal'tosini konstruksiyalash.
43. Ayollar ko'ylagini MGUDT uslubi bo'yicha loyihalash.

13. Yeng bichimini o'zgartirib konstruktiv modellash usullari.
14. Ayollar astarli jaketi asos konstruksiyasini hisoblash va chizish.
15. Ayollar jaketi uchun bir va ikki chokli yenglar konstruksiyasini hisoblash va chizish.
16. Ayollar jaketini modellashtirish.
17. Ayollar jaketini asosiy va hosila andozalarini tayyorlash.
18. Ayollar bahorgi-kuzgi paltosi konstruksiyasini hisoblash va qurish.
19. Ayollar bahorgi-kuzgi paltosi konstruksiyasini hisoblash va qurish.
20. Ayollar paltosining asosiy va hosila andozalarini tayyorlash.
21. Milliy uslubdan foydalanib zamoviy libos yaratish.
22. Milliy atlaslarimizdan foydalanib libos loyhasini ishlab chiqish.
23. Bog'cha yoshidagi qizbolalar uchun ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
24. Bog'cha yoshidagi qizbolalar uchun ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
25. Maktab yoshdagi qizbolalar uchun ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
26. Maktab yoshdagi o'gil bolalar va qizbolalar uchun shim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
27. Bog'cha va maktab yoshdagi qizaloqlar uchun mavsumiy ustki kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
28. Bog'cha va maktab yoshdagi o'g'il bolalar uchun mavsumiy ustki kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
29. Bog'cha va maktab yoshdagi qizaloqlar uchun kurtka baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
30. Bog'cha va maktab yoshdagi o'g'il bolalar uchun kurtka baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
31. Bog'cha va maktab yoshdagi o'g'il bolalar uchun kurtka baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
32. Ayollar tungi liboslari baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
33. Ayollar oqshom liboslari va korsetlar baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.*
34. Trikotash buyumlarini baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
35. Ayollar trikotaj ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
36. Bolalar trikotaj kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
37. Bolalar trikotaj kiyim baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
38. Erkaklar polo ko'ylak baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
39. Erkaklar nimchasini baza asos konstruksiyasini qurish va modellashtirish.
40. Turli materiallardan (mo'yna, charm, plenka) kiyimlarni konstruksiyalash.
41. Trikotaj polotnosidan kiyimlarni konstruksiyalash.
42. Ayollar pal'tosini konstruksiyalash.
43. Ayollar ko'ylagini MGUDT uslubi bo'yicha loyihalash.

Izox: *Saodat sanoat servis, "Ideal textile Orzu", "Nazman" Masulyati cheklangan jamiyat korxonalari tavsiyasi asosida olingan.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan ishlagan ishlari joriy hamda yakuniy ko'riklarda namoyish qilishlari tavsiya etiladi va ishlar shu erda baholanadi.

VI. Ta'lim natijalari/kasbiy kompetentsiyalar

Talaba bilishi kerak:

• **Tikuv buyumlarini konstruksiyalash va modellashtirish** fanini o'zlashtirish jarayonida ommaviy tikiladigan kiyimlarni ishlab chiqarish xususiyatlarini, kiyim sifati va unga qo'yiladigan talablarni, model konstruksiyasi baza to'ri qurish, baza to'ri asosida modellashtirish, modellarni ishlab chiqarishga tadbqiq etish, risida *tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)*

• Odam gavdasidan o'lchov olish va ularni to'g'ri belgilay olishni, turli bichimdagi kiyimlar asos konstruksiyasini chizish va ularni tahlil qila olish, kiyimni eskizlarini yuqori did bilan tasvirlay olish, buyum andozasini tayyorlashni, erkaklar, ayollar va bolalar kiyimlarini konstruksiyalash, zamonaviy moda yo'nalishi asosida kiyim larni texnik modellashtirish asoslari, kiyim andozalarini tayyorlash va ularni to'g'ri rasm iylashtirishning texnik talablari, kiyim andozalarini gazlamaga tejam korlik bilan joylashtirish, odam qomatida kiyimning asosiy detallarini shakllantirish, kiyimda uchraydigan nuqsonlarni bartaraf qila *bilishi va undan foydalana olishi; (ko'nikma)*

• Turli bichimdagi kiyimlar asos konstruksiyasini chizish va ularni tahlil qila olish, kiyim eskizlarini yuqori did bilan tasvirlay olish va uni texnik modellashtirish, buyutrmachi gavdasidan o'lchov olish va ularni to'g'ri belgilay olish, buyum andozasini buyurtmachi gavda tuzilishiga qarab tayyorlash va uni to'g'ri-rasmiylashtira olish *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. (malaka)*

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihalar;
- jamoa bo'lib ishlash;

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni muvaffaqiyatli topshirish.

	2. S. U. Pulatova "Ustki kiyimlarni konstruksiyalash va madellashtirish" Toshkent. 2021 y – 385 b. 3. J.S.Ergashev, N.N.Nabidjanova, D.X.Rayimberdiyeva, R.A.Ergasheva "Tikuv buyumlarini konstruksiyalash" O'quv qo'llanma. T.: "O'qituvchi" 2021 y. -321b. Qo'shimcha adabiyotlar. 4. Амирова Э., Сакулин О. И др. Конструирование одежды. Учебник «Академия», 2012 г, 5. Янчевская Е.А. Аёллар уст кийимини кострукциялаш. Ўқув қўлланма. Т.: «Ўқитувчи» 1997 йил-278 бет. 6. Коблякова Ё.Б. "Конструированию одежды с элементами САПР". Учебник -Москва, «Легпромбытиздат», 1988 г-464 стр. 7. G.K.Xasanboeva "Kiyim modelini ishlash va konstruksiyasini tayyorlash" T. 1990 yil Axborot manbaalari 8. http://modanews.ru/dooks 9. http://wellconstruction.ru/konstrl/kratkiy-obzor-uchebnikov-po-konstruirovaniyu-obezhdvi 10. https://textile.iitd.ac.in/
8	Namangan To'qimachilik sanoat insituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan:
9	Fan/modul uchun mas'ullar: M.Rizametova – Namangan to'qimachilik sanoati instituti "DIZAYN" kafedrası katta o'qituvchisi. K.Boymatova – Namangan to'qimachilik sanoati instituti "DIZAYN" kafedrası katta o'qituvchisi. F.Sodiqova – Namangan to'qimachilik sanoati instituti "DIZAYN" kafedrası assistenti.
10	Taqrizchilar: I.Mirzayev -"Orzu Ideal" korxonasi tikuv sexi texnologii. N.Maqsudov -Namangan to'qimachilik sanoati "Yengil sanoat mahsulotlarini konstruksiyalash va texnologiyasi" kafedrası mudiri.